

נושא השבוע: יחוד

המקור בפרשה: "כי יסיתך אחיך וכו'" (י"ז ז)
רמו ליחוד מן התורה קידושין פ:

חסביב לשולחן

עלון שבועי לבני הישיבות סביב נושא מהפרשה בעיון בהלכה באגדה ובמוסר

ראשי הישיבות

עין הלימוד

דבר העורך

הרה"ג מרדכי קרליבך

היחוד א. פנויה ב. מלך עם אשה הי"ט ג. נדה ד. יבמה

האחרונים תמחו על הפרשה [א.ה"ע ס"י י"ב] ובמנח"ם שם כתב ליישב, דאסור יחוד מדאורייתא עם כל חיובי לאוין [ודוקא בפנויה אמרו דמותרת מן התורה ונאסר רק ע"י דוד], דהלא דעת הר"מ [פ"א אישות ה"ד] דכל פנויה אסורה מדאורייתא באיסור לאו דלא היתה קדשה, וכן יש בכך ביטול עשה של מצות קידושין, וא"כ קשה למה יחוד הפנויה לא יאסר מדאורייתא ככל יחוד עם חיובי לאוין, ולדעת המנח"ם קשה לה"פ פנויה אסורה משום ביטול עשה, [ויש לחלק בין איסור עשה למצות עשה].

ובתורת חסד [א.ה"ע ס"י י"ב] ובמנח"ם שם כתב ליישב, דאיסור יחוד היינו דוקא אם אין לו היתר באשה זו, כמבאר בתוס' סוטה [ד.ף ז. ד"ה נדה] וסנהדרין [ד.ף ז. ד"ה התורה] דאין איסור יחוד עם הנדה לפי שיש לה היתר, וא"כ ה"ל בפנויה שיש לה היתר בקידושין, ולכן שם אין איסור יחוד אלא מדרבנן, ובחקרי לב [א.ה"ע ס"י י"ח ד"ה וזו] הקשה ע"ז דאפשר דאינה רוצה להתקשר, ובפרט בגרשה שקאביה מקדשה, וצ"ע.

ולענוותי יש ליישב דלא אסרה תורה את היחוד, אלא ביחוד עם חפצא של אשה אסורה, שכן זהו טבעו של איסור זה, להיות עם אשה אשר היא לו חפצא דאיסורא, ברם אם יש איסור במעשה הביאה בלבד, בזה י"ל דלא אסרה תורה היחוד, ומעתה נראה ליישב קושיות האחרונים מההיא ילדות עם הפנויה, שכן ודאי אין כל אשה חפצא של אשה אסורה, ואך היתרה אסרה את ההפקר והקדשות, באופן דלפ"ז י"ל דמה"ט אין בזה איסור יחוד.

ונתיישב בזה גם קושית התוס' למה ליכא איסור יחוד עם הנדה, והוא עפ"י מה שכתב בח"י מרן ר"י הלוי [מכתבים 164] באיסורא דנדה וז"ל, נדה בעיקר אסורה ועם החפצא שלה לא דמיא לשאר עריות וחיובי לאוין, דאין אסורה שייך כלה לליקוחין ונשואין שתחשב אשה אסורה, רק מעשה הביאה בשעתה אסורה, ואינו בר"מ [פ"א אישות ה"ט] דלא נעשית זונה משום דכתיב בלא אשה שאסורה להנשא לו, עכ"ל. ובתורת חסד הקשה שם ממה שאמרו בסנהדרין שם שהיתירו לו לודד להתייחד עם אבישג השומנית, וקשה דהלא דוד כבד היה נשוי י"ח נשים, וא"כ הרי אבישג אסורה עליו באיסור לאו דלא ירבה לו נשים [יותר מיחיד], ואי נימא דאיסור יחוד עם חיובי לאוין הוא מדאורייתא היתר לו יחוד זה, וכתב ליישב עפ"י הני"ל דכל שיש לו בה היתר לא אסרה תורה את היחוד, ה"ל, הרי יכול לגרש אחת משאר נשוי וליקח את אבישג לאשה.

ולענוותי הדברים מיוחדים, דאינו דומה למשי"כ בתוס' לענין נדה דהתם עיקר הנידוד אינו אלא איסור לפי שעה ונטהרת לאחר זמן, וכל אשה עומדת לכך ולטבול במקוה וליטהר, משא"כ בכה"ג דדוד הרי אינה עומדת להיות מותרת לאחר זמן וא"כ אי"כ ילחטי לגרש, דהא כל אי"א יש לה היתר באם יגרשנה בעלה, ואף שאינו תלוי בידו של המתנייח, ולא גם טבולת נדה אינו תלוי בידו, וע"כ דנדה הרי באמת עומדת לזה ליתרה אחר טומאתה.

אכן למשי"ש הישוב בזה פשוט, שכן ודאי האשה הי"ט של מלך אינה אשה אסורה, וא"כ אין בזה איסור יחוד, וביותר מזה דהרי באמת לאסרה אין זה איסור ביאה, אלא איסור קידושין ונישואין, והדברים פשוטים. עוד יש להוסיף בזה, דמלך שלקח אשה י"ט אין עובר במסיוס על 'אשה זו' בלאו דלא ירבה לו נשים, אלא דהאיסור הוא אבישג הנשים, שכן מאחר שקדשה ונשאה להאשה הי"ט הרי אין הירבו"י חל במסיוס בה. ואשר נראה בכל זה לחקור ביסוד איסורא דיחוד, האם איסורו בעצם היחוד, או דיסוד הדין הוא גזירה וחשש שמו יבואו לידו איסור, ונתנה תורה סיג לדבריה, ונאמת חקרו האחרונים לענין איסור קריבה לעריות לפי דעת הר"מ שיש בו בזה לאו דלא תקרבו, האם האיסור הוא בעצם הקריבה, או דאין זה אלא סיג שמא יבוא לידו עיבה, ובספר לקח טוב [כלל ח'] האריך בהרבה איסורים שמצינו בתורה שעיקרם רק בגדר סיג.

ונ"מ בזה, דהנה פנמי"ג [פתיחה כוללת ח"א ס"י י"ז] כתב בדבר מדרש בגדר הלאו דכל יראה וז"ל, מצינו סיג מן התורה כמשי"כ הרשב"ץ דכל יראה שהזארה התורה, הוא הואיל והרגיל כל השנה [וגדרתה תורה] שמא יבוא

הגאון רבי שלמה פישר שליט"א
ראש ישיבת איתרי

בגדרי איסור יחוד

בטיבן ע"ז א' תנן, לא תתייחד עמו אלא בפני עדים, אפילו ע"פ ע"פ שפחה. ופרש"י שם, זה שנתן גט ואמר לה מהיום אם מתי, לא תתייחד עמו שמא יבא עליה וכו', ולמאן דלא חייש נמי מ"מ פנויה היא ואסור להתייחד עם הפנויה. וקשה דבבב"דושיין פ' ב' תנן לא תתייחד אדם עם שתי נשים, וא"כ היכי שרי במי שנתן גט לאשתו מהיום אם מתי, להתייחד עמה ע"פ שפחה, וביותר קשה, דמאן מפסי אפ"מ נדות ואסורות ביחוד מה"ט, והאחרונים נדחקו בזה.

והנה בסוטה ז' א' מייתי פלוג' ר"י ורבנן, במי שמתרה אשתו ומולכה להשקותה, דחכמים אמרין מוסיין לו שני תלמידי חכמים עמו יבוא עליה בדרך, ור"י אמר בעלה נאמן עליה. ובמ"מ שם מביאר דר"י ילף ק"ו מנדה דמותרת ביחוד, הרי ה"ה בסוטה. ודכחמים השיבו לו מה לנדה שכן יש היתר לאיסורו, תאמר בסוטה שאין לה היתר. והנה בתוס' שם הקשו מני"ל דיחוד בגדה שרי, ותי' התוס' דדוקא יחוד בעריות שאין להם היתר דומיא דבן עמו אמו אסרה תורה. והגרע"א בתשו"ס קמ"ה תמה דלפ"ז מני"ל לר"י להיתר יחוד בגדה, דהא ר"י לית לה היתר לאיסורו, וכדחזינן מדל"א מפלגי בין נדה לסוטה, וא"כ מני"ל ככל להיתר יחוד בגדה והא לית ליה לחלק בזה מבין ואמו שאין בהם היתר לאיסורו.

ובספר אבן עזר סוף הל' איסור' כתב לנר"ך, דמשי"כ התוס' דבגדה אין יחוד כיון שיש היתר לאיסורו, אינו שייך כלל למה שאמרו חכמים בגמ' דבגדה יש היתר לאיסורו. דהתוס' לא מייירו באיסור יחוד מדארי, ואיסור זה איסור עצמי הוא ולא משום חשש ביאה, וא"כ משי"כ התוס' דשאני נדה שיש לה היתר אין כוונתו שאין יצרו תוקפו, אלא כוונתם שאין לנדה מקרא דהי' סיתתך אחיך בן אמך אלא עריות שהן דומיא דאם שאין להם היתר, יצתה לגמ"ש לה היתר.

אבל בגמ' דאירי בסוטה, וסוטה הרי אינה עריות אלא רק חיובי לאוין, ובחיובי לאוין אין איסור יחוד מה"ט אלא רק מדרבנן, וכדמוכח מ"ל הרמב"ם ומדברי המ"מ ברפכ"א ורמ"א מאסור'ב, וכ"כ בק"י פכ"ב מאסור'ב (נדלא כתב"ש ברי"ס כ"ב), ואיסור דרבנן זה הוא משום חשש ביאה, ובה אמרין דבשש היתר לאיסורו ס"ל לרבנן שאין יצרו תוקפו, ור"י מפליג בזה דלגבי יצרו תוקפו לא איכפ"ל במה שיש היתר לאיסורו, אבל ודאי ס"ל החילוק בדיון יחוד דאי שחזא איסור עצמי בין נדה לשאר עריות, דדוקא בשאר עריות שאין בהם היתר אסרה תורה יחוד ולא בגדה.

וכתב עוד דאב"י עזר שם ליישב בזה שר"י בקידושין פ"א א', דהא דאמר רבה בעלה בעיר אין חוששין לה משום יחוד, היינו אין חוששין להלקות, אבל איסורא מהא איכא. וכן רובי' התוס' דבגמ' שם מוכח דש"י כולתיה. וי"ל דבגמ' הא מייירי שם בהרבה נשים, ואב"י תבא פוסקים דידון עם שתי נשים איסור אלא מדרבנן, וכדמוכח מלשון הגמ' שם אהא דתנן לא תתייחד אדם עם שתי נשים, מאי עטמא ונתיב"א הואיל ונשים דעתן קלות עליהן, ופרש"י ושתיהן נוחות להתפתות. ובה מהני בעלה בעיר. משא"כ באשה אחת דחזי איסור דאורייתא ואינו משום חשש ביאה לא מהני מזה דבעלה בעיר.

והבהרות החזו"א שם בסוף הספר, השיג על משי"כ דאיסור יחוד דאי אינו משום חשש ביאה אלא איסור עצמי, והקי החזו"א דאי איכא אטאי נדה אסורה ביחוד קודם שבעל. והנה י"ל דחילוק זה אינו אלא מדרבנן, אבל מדארי ליכא איסור יחוד בגדה כלל. ותתיישב בזה קושיות הרקע"א בתשובתו שם שכתב, דהא מתייק התוס' מ"ש נדה מעריות, היינו אף דבגדה אסורה ביחוד כשלא בעל. מ"מ אמאי שריא ביחוד כשבעל, ואילו שאר עריות הא אסורות ביחוד גם כשבעל, וכונן בירוש' את אשתו ונשאת לאחר שעתה היא ערה מלכו. וא"כ מה תירצו התוס' דאסורין ק"ו דומיא דבן לאמו שאין לה היתר, וכמו"כ נימא דיסור ק"ו היכא שמעולם לא בעל אותה דומיא דבן לאמו זצ"ל. אכן כל הקו"י היינו מומתת שהבין הרע"א שיש חילוק בדאי, אין יצרו תוקפו ולא תוקפו, ולכן הקו"י שפיר מה ל' שאין יצרו תוקפו משום שיש לה היתר, ואן מומתת שכבר בעל. וא"כ למשי"כ דאיסור יחוד מדארי הוא איסור עצמי, ויש לה היתר הוא חילוק בעלמא שמחלקין בין אם לנדה, לקי"מ, דמדארי אין לחלק בין בעל לאלו בעל.

ונראה עוד, דבאמת אב"י עזר הפר"ז במה שכתב דיחוד דאי הוא איסור עצמי, דודאי נמי לאיסור אלא יחוד של קירוב הדעת (מדשרי קרא להתייחד עם אמו, ונראה דמהא ילפי' אי שרירותי בתו ואחותו, ע"י רש"י קדושין פ"א ב'), אבל כל משום חשש פתוי של אותה שעה, אלא על עצם קירוב הדעת קריבה רחמנא, והא לא שייך בשתי נשים. ומעתה י"ל דבהו הוא שבאו חכמים והוסיפו לחוש לפתיו באותה שעה ממש, ואסורו יחוד אף עם שתי נשים הואיל ונשים דעתן קלה. ומעתה י"ל דבפניה ונדה שאין בהם איסור יחוד אלא מדרבנן, בזה לא גזרו גזירה לגזירה ואין בזה איסור יחוד בבי נשים. ולהכי מי שנתן גט לאשתו מהיום אם מתי יכול להתייחד עמה ועם שפחה, דאינה אלא כפגויה.

ועפ"י דאיסור יחוד של תורה דגרו קירוב הדעת, היה אפ"ל לכאף דהיינו טעמא דדה שריא ביחוד, דהואיל ויש לה היתר לאחר שעתה, לא איכפ"ל בקירוב הדעת. אלא דצ"ע מנאש מקולקלת בסוטה שאינה עומדת להיטהר, וא"ת אפשר לה שיתרפא, אלא הר"מ באחות אשתו י"ל שמא נתמות אחרות. וע"כ צ"ל דמיון שהיא ערוה שיש לה היתר היא קולה בעצם עם ערוה נדה. וכן צ"ל גם לגבי יבמה נדה שחלמא אמרין בה נאסרה, וע"י בקריב"ע ע"י הרא"ש ריש יבמות, ואכ"מ, ובפשוטו רחמנא, ודאי אפשר לה שנתה אינה ערוה בעצמותה, [וכע"ז ע"י בהלפ"י י"ד ס"י כ"ט מנאש דתפס בה קדושין, אכן עייש שהביא מהירושלמי שאינה ערה אלא טומאה, והביא מהש"ח וה"ח"ס דדוד ערוה]. אכן צ"ב דהרי איסור קריבה לעריות נורה גם בגדה כמפורש בתורה אלא אשה נדה ומותרת לא תקרב, וצ"ב מ"ש איסור יחוד מאיסור קריבה.

ונראה עיקר כמ"ש האחרונים במ"מ הגר"ח ז"ל דנדה בעצמותה אינה אשה ערוה אבל ביאתה ביאת ערוה, [והיינו אף להש"ך ו"ח הני"ל דנדה היא ערוה]. ומעתה א"ש היטב דיחוד תלוי בשם ערוה הלכך אינו נורה בגדה, משא"כ באיסור קריבה תלוי בביאה אלא היא ביאת עריות דהדרד באיסור הוא קרובי ביאה, וכן מוכח בבחי"ל ח"א ס"א אות ה' דע"ל"ת דב"ם מהני גם להיתר הקריבה ואף שאינו בעל, מ"מ שבהביאה מותרת מותרת גם הקריבה, וע"כ דאיסור קריבה הוא רק קרובי ביאה, ולהכי סגי בביאת עריות לאיסור קריבה.

(בת ישע"י ע"ד)

הנה זה עומד אחר כותליו, היום הגדול שבו יחזור בני הישיבות להיכלל הישיבות, לבתי המדרש, יחבשו את ספסליו ועם הגמרא על הסטנדר, יעסקו בקיומו של עולם, לבנות עולמות, עולם אישי, עולם של עם, ועולם שלם של היקום כולו. רבים מבני הישיבות יהיו אלו שייכנסו לראשונה בחייהם להיכלל הישיבה הגדולה, אך מכנה משותף אחד לכולם, השאיפה הגדולה, השאיפה הנכספת להתעלות ולעלות בתורה, ביראת שמים, במידות טובות.

ומימוש השאיפה הגדולה, דווקא כאשר היא עטופה בחודש אלול, הרי היא הופכת לשליחות קודש אפופת הוד וחדר. ואת ברכותינו ואיחולינו נוסף ונצרך להצלחה רבה בכל דרכיכם, לעלייתכם בתורה וביראת שמים טהורה, בהשתלמות במידות טובות.

ואשרכם בני החייל העוסקים בקיומם של עולמות.

מנה זצוק הא"י רזנן פ"י

לאכלו, [וכ"כ ה"רן בריש פסחים], ובוה י"ל חצי שיעור אין עובר בלא יראה למאן דס"ל הכין, לפי דסיגי לסיגי אפילו התורה לא גזרה, וכוננתו דכ"ן ח"ש"ש אינו אלא משום סיגי [דחזי לאיצטרופי לשיעור שלם] לא אמרין סיגי לסיגי, עכ"ל.

עוד כתב, דאין איסור חצי שיעור מדאורייתא באכילת ענבים לגזיר, שכן דעיקר איסור ח"ש הוא הרחקה לבל יאכל איסור שילם, לא עשתה תורה הרחקה להרחקה, דכל עיקר איסור אכילת ענבים לגזיר הרחקה היא [דכ"א] במדרש שם [פ"י פ"ח] אסרה תורה אכילת כל היוצא מן הגפן, למה, מכאן שעשתה תורה סיגי לדבריה, ע"כ, ומעתה יש לזון בדיון חצי שיעור בזמן ביחוד, דאם עיקרו סיגי אין בזה איסור חצי שיעור. ובתורה האהל להגאון ר' יהושע ליב דיסקין זצוק"ל [ק"ו אות ר"ו] אסר יחוד אף פחות מכל שיעור ביאה, מטעם חצי שיעור, ועיי"ש, ולדבר הפמ"י יש לזון אם נימא דגדר איסור יחוד הוא מפני ההרחקה.

[ובעיקר דבריו ל"ד, דבליכא שיעור טומאה אין זה חצי שיעור בלבד, אלא אין כאן סתייה כלל, ועשו"ת אמרי אש [א"ה"ע ס"י ק"ז] שכתב בפשיטות דלא אסרה תורה יחוד אלא כשיש בו כדי שיעור טומאה, וכ"כ אם אין אפשרות להשאר שיעור זה דאין זה יחוד, ועמנ"י [ח"י ס"י צ"ד], ובפרשת נשא [פ"ה פ"י"ג] כתבתי לזון דהנה באמת אפשר לעשות בזה במהרה, ואך דמדיון שיעורים נעשו בה, וא"כ שפיר הוי כחצי שיעור.]

צוף היוצאה לאור – נתן פלדמן

הופיע

כתבוני לדורות

אגרות ומאמרים
ממך הגר"ש אלישיב
גדולה שמושה

מעשיות והנהגות ממך הגר"ש אלישיב
להשיג בחנויות המובחרות

איסור יחוד בילדים במצעים

אסור להתייחד עם ערוה מהעריות במקום סגור שמה עיני היחוד יתגבר יצרו ויבוא לידי איסור וכדברי הגמ' בקידושין דף פ' וכפירשו של המאירי (שם) "לפי שהיחוד הוא מפתח ומבוא לגילוי ערוה", וכך נפסק בשו"ע אבן העזר סימן כ"ב ס"א – אסור להתייחד עם ערוה מהעריות שדבר זה גורם לגילוי ערוה.

וכתבו רוב גדולי הפוסקים שהוא איסור דאורייתא, וכ"כ המאירי בקידושין דף פ' שהיחוד מצוה קפ"ח ובסי' צדה לדרך מאמר ג' כלל ד' ובשו"ת הרדב"ז ח"ז סימן ל"ב. (ע"י בשו"ת צ"ץ אליעזר חלק ו' סימן מ' שו"ת שבת הלוי ח"ה סימן ר"א).

מותר לאב להתייחד עם בתו וכן מותר לאם להתייחד עם בנה ויכולים לזרז ביחד אף בדרך קבע כמובא בקידושין פ' ע"ב, בתוסי' הרא"ש קידושין פי"א ע"ב כתב הטעם עפ"י דברי הגמ' בסנהדרין ק"ג ע"ב במעשה דאמון שאמרה לו אמו כלום יש לך המאמץ שישאל משם, וכן אב עם בתו שיצאה ממנו לא מגירי בה כלל וכ"כ הפרשה והלבוש שבתין כ"ב.

ויש להביר ענין יחוד בננים או בנות מאומצים, והנה ישנם משפחות שלא זכו לפרי בטן משלחם בחורו אותם משפחות לידל ליד זר שנשנט ע"י הוריו או נשניתים ואין מי שיגדלנו ובכך יאמצוהו אל חיקם עד כי יגדל ועד בכלל וכאילו יקרא בנם כמובא במגילה י"ג ע"א ובסנהדרין י"ט ע"ב "כל המגדל יתורם בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", ולדעת החכמת שלמה פריה העזר סימן א' נחשב ע"י אימוץ לקיום מצוה אבה ורביה עיי"ש. (ע"י שו"ת חתם סופר אבן העזר ח"ב סימן קנ"ה).

ע"ז זוג המאמצים בו או בת צריכים להזהר מאוד לבל יכשלו באיסור יחוד אף אב ואם מותר להם להתייחד עם בנם או בתם אבל זה אבא ממש שנוצח ממנו, אבל לא בן מאומץ שלא נולד מעלה אלא מגדל אותו. והטעם לא דלא הותר יחוד רק באב עם בתו ואמו עם בנה כמובאר בסנהדרין דכחלינהו לעיניה דיצר הרק דלא איגרי איש בקרובתיה והיינו דהוה בקרוביו ממש כאב ואם עם ילדיהם, משא"כ לידים מאומצים שאינם קרובים מפועל למאמציהם עדיין קיים חשש זה וכן מובא באוצר הפוסקים חלק ט' עמוד קל"ג חבל פוסקים ראשונים ואחרונים לאיסור יחוד לאב עם בתו מאומצת ולא עם בנה מאומץ.

בסי' זכרון עקידת יצחק (בריו"ל) עמ' ל"א כתב הוה"ח לזה מדברי הגמ' במסכת מגילה דף י"ג ע"א ע"פ במגילת אסתר "ויהי' אומן את הדסה היא אסתר בת דודו לקחה מרדכי לו לבת", ומובא בגמ' (שם) תנא משום רבי מאיר אין לקחה לבת אלא לבית, והיינו שמרדכי מצדק ידע שבוה שגידל אותה מיום הוולדה אין לה דין של בת לשום דבר וע"כ לא לקחה לבת אלא לבית, וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק חלק ד' סימן מ"ט וחי"ט סימן ק"מ שו"ת שבת הלוי ח"ה סימן כ"ח ובח"י סימן קצ"ו שו"ת דברי רבי צבי ח"ה סימן מ"ו ושו"ת סימן הלכות חלק ד' סימן ר"ו בשו"ת ישועות משה ח"ג סימן ק"ט וכך פוסק הדור מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א.

אולם אם התחילו לאמצע בעודם קטנים יש שהקיל בזה שמותר ביחוד, והוא בשו"ת צ"ץ אליעזר בח"י סימן מ' פרק כ"א ובח"י סימן מ"ד מוצא כמה צדדים להיתר במצב שלקחה אותם לאימוץ כשהיו עוד למטה מהגיל שהיחוד אסור בהם, וזאת עפ"ימש"כ הלבוש אבן העזר סימן כ"ב דעיקר ההיתר ביחוד בן עם אמו "מפני שאין דרכה לבוא עמו לידי עבירה והי"ה אב עם בת", ולפי"ז בן מאומץ שיהי'ס בינו לאמו המאומצת הוא כשל בן עם אמו ממילא אין חשש להרגל עבירה אחר שהושרת בלבבותם מקטנות שהיא אמו, עוד טעם להקיל משום דרביה דרבי נועם שעפ"י"ז יש המבאיר את ההיתר היחוד עם אשתו נדה, ומטעם זה אפשר גם להיתר יחוד עם ילדים מאומצים שאין זה דרכי גוים להפרידם ולנתקם ממגדליהם אחר שהורגלו להיות ביחד, לכן י"ל שבכונן יחוד זה לא אסר הכתוב, ובשו"ת משי"ב שאמנם הצדדים להיתר נכנסים בפרצות דחקות, אך ללמד זכות על אבא ובראיתו שגם גדולים וטובים אינם נהרסים בה ובכ"י שלא לעול דלת בפני ילדים אומללים שלא יחלם להם דורש ומבקש מבתים שיחנכו אותם על ברכי התורה והמסורה ולכן ההיתר הוא דווקא שהמאמצים יקחו את הבן או הבת לפני גיל איסור היחוד. אולם בשו"ת אבן העזר (מהגר"ב) חלק ג' אבן העזר סימן ט"ז י"ז חולק באופן נמרץ, וכן בשו"ת שבת הלוי ח"ו סימן קצ"ו נתב' שיש הבהל בר שלט העמו ובשרו בן

הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

בגדרי בעלה בעיר ואשתו משמרתו

תנן במשנה (בבב"ב פ' ע"ב) דבאשתו עמו מותר להתייחד עם אשה אפרת דאשתו משמרתו, ודעת רוב ראשונים דדוקא כשהיא עמו ממש, וכמשמעות לשון המשנה "בזמן שאשתו עמו" אבל אשתו בעיר לא שגי בזה. ומדברי הר"מ משמע דנקט דגם גבי אשתו משמרתו שגי שהיא עמו בעיר, וכתבו האחרונים דגם אם ננקוט כהר"מ אין להתיר אלא מצד שמצוי שתבוא לביתה, דכל כבודה בת מלך פנימה, אבל בגוונא שמתייחד במקום שאין מצוי שתבוא אשתו לשם אין להתיר בזה, הגם דלענין התיירא דבעלה בעיר מהני בזה גוונא.

ונראה דהגם דהתיירא דבעלה בעיר מהני אפילו אם זה חשש רחוק אצלה שבעלה יבוא עתה לביתה, מ"מ באופן שברור לה שאי אפשר שיבוא ברגעים אלו לביתה, בזה נראה דאין ההיתר של "בעלה בעיר", וכגון אם דיבר עמה בטלפון ממש ברגע זה מקצה אחר של העיר שאי אפשר להגיע משם לביתו בפחות מחצי שעת נסיעה, בזה נראה פשוט דאסור להתייחד עמה [חצי שעה משיסימה את שיחת הטלפון עם בעלה], אך למשל אם יצא מביתו לתפלת שחרית ומעולם לא קרה שחזר לביתו באמצע התפילה, בזה יש ההיתר של "בעלה בעיר", דמכיון דע"פ יש אפשרות למעשה שיגיע לביתו אז אימת בעלה עליה. ובהו עדיף ההיתר של "בעלה בעיר" מההיתר של "אשתו משמרתו", דלענין "אשתו משמרתו" גם אם נקטינן כהר"מ ה"ל לא מהני בציוור כזה וכנ"ל דבעינן שיהא אופן מצוי שתגיע אשתו לכאן.

וידועה דעת החזו"א זצ"ל דהתיירא ד"בעלה בעיר" זהו מצד דקים להו לחזו"ל דכל שידועת שהוא בעיר אז אימת בעלה עליה, ואפילו בציוור ה"ל שאי אפשר בשום אופן במציאות שיבוא עתה לביתו. ולדעת דברי החזו"א זה חידוש, ולדעתנו נראה פשוט שיש לאסור כה"ג [היינו כגון הציוור ה"ל שהבעל דבר עמה בטלפון מקצה העיר]. ובחכמת אדם יודע דאם מתייחד עמה לז' בבית שלה, והבעל אינו יודע היכן היא נמצאת עתה, דבזה אין את ההיתר של "בעלה בעיר", ולחזו"א גם ככה"ג שרי דסוף סוף אימתו עליה. ונראה לי דיש לאסור בזה כהחכ"א וכמו שכתבנו למעלה דסברת החזו"א זהו חידוש. (הערות במס' קידושין פי"א ע"א)

חקירות הלכתיות

הרה"ג אלחנן פרץ שליט"א

נהג

מעשה צנצ'ה הסעוה שמסיע נשים למקום עבודתן בשעת הבוקר הגוקדמות וחשך הגהה לאיסור ייחוד אף שבעליהן צעיר בגלל חומרת האכמת חלם הסוכר שגריד הצעל לדעת היכן נמצאת אשתו. זאת ועוד, שמה צנצ'ה העשייה נחשב מרוץ לעיר. וחשבתו להגיע את הפיתרון הבא, כיוון שנסיעה עם שתי נשים איסור דרבנן הוא זה כמשמעות הפתחו תשובה בחצ"ע סי' ק"ב סעיף קטן א'. זאת ועוד, שיטת ק"ש' המזכרת דרמ"א שאין איסור ייחוד עם שלוש נשים, וחף שאין להלך בו, מ"מ צינור הוא להמ' שיצאל.

מצלמות

אפקד ואם יקה הגהה לדרכו פלאפון עם מצלמה וגם הצעל יחזיק פלאפון כזה (רקיך היחד חכם להחזקת מכשיר כזה), או לא כלשך הגהה מסתובב בדחופה של עיר כל פעולותיו נכסות על ידי הצעל כך שענין רואה ותחשב הדבר לכלאורה כפתח הפתוח לרשות הרבים. וכגו הצעל אחד וזו אשתו נשמרת ומצלמה את האחות. ועל כי היחד זה אפקד לאומרו לאיסור דרבנן כ"ל צלל צייחוד של תורה לא מלאנו לביי להגיד דבר זה צנצ'ה האייתים המופשטים כצ"ע. ולפי זה מפעל של עובדות ועגנסים שם אקשים לפעמים והלה נעגלת עליהם. דרם, מצלמות ין שם, והמעגל דרפה מצויה על כל המתרחש שם. לכלאורה ין להקציב זאת כפתח הפתוח לרשות הרבים של המעגל וצני צינור ולהקציב את העניין.

בעל ישן

וגהה אפקד שיכול הצופה לישון ואין צורך שיהא משקוף כל הענת כי כך הוא דין פתח הפתוח להי"ד שאין צו איסור ייחוד אף שאין משקוף קצוע. זאת ועוד, כיוון שאפקד לכאור את האמנות שנישף, שמה אין צריך שיהא כלל ועלם מצולות הגלגלות נחשבת כענין רואה ופתח הפתוח להי"ד משום שאף אם בשעת מעשה אין רואה מ"מ כיוון שאח"כ ניתן להחזיר וללפשה בכל חשך היה נחשב הדבר כמו שומר קטן שכל מעלתו נמה שיטל לכספ' להי"ד את חשך ארבע. ומכונן כל קולל' זו היא כך באיסור דרבנן כ"ל. ורקיך להצווע בזה עם מורה ארכא.

חזו"ל

מעשה בחשך שנטע צעלה להשתטח על קבוצה ליקיים, ונתכרר כי צנצ'ה המצומצם נשאר אימה ורואה גדול מעל גיל תשע ואין לה מוצא להאחזה אלל קרובי משפחה וחי נשאר להשגיר את הלהת פתוחה מפחד צלילות, האם ין פיתרון לזו. וגראה שיש למצוא היחד לעניינה בצדדי רכש', האחד להשתמש במצלמות צעטמו של יום אקד יטפ על אורחותיה ויהא בית אחר שיחזה בזה ובצפונותו אין בזה איסור טובש משום שהיא כחובה שלא שגמרת. כצל לריכה זו להיות מצלמה מיוחדת שטובתה את הכתוב שבה אחר שנקלטו למקום אחר כמו מצלמות הטהול. היחד שני הוא מסוכית מפתח הבית לחלק מהשגנסים וזומר להם שינכסו צפעל לבית בכל שעות הליילה והיום ללא הארה מוקדמת או אז הבית נחשבת כפתח הפתוח להי"ד. (ואם כי בשעת נעילת הלהת ע"י האקשה נחשב הדבר לייחוד של חצי שיעור משום שבאותה שעה אין שכן יכול לפתוח את הלהת).

כיסוי ראש

נהגו בקהילות בחזו"ל שאף אחר ייחוד החתן עם כלתו בחזר הייחוד, אין הכלה מנסה את הראש, וכמועל על מה שכתב בזה להיחד בשו"ת שבת יעקב וצניו מוצאם צבאך האיטב בלחן הגצר החולת סי' כ"א. דרם, בצר"ץ נהגו חומרה בזה על פי דברי ר' עקיבא צאנז. והגה ין שרטי להתחכם לכסור את הלהת ולא לנעול ויעוד שקדכ כזה אינו ייחוד שאכסה תורה לדעת הערוך לנר. וגראה שלא הועילו בזה משום שקדכ ייחוד לחופה שונה מהלכות ייחוד וכגו לייחוד זה חסא לבדם בחזר המיועל להם כי כך הוא קניין החופה. חשך על כן, אין פיתרון לה בצלת אם יהודר לא יאה מיועד להם וענכו שם קרובי משפחה.

וכתב בסי' נעימות נצח סנהדרין ל"ז דלפי"ז מדוקדק לשון הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה פרק כ"ב הלכה א' וז"ל "איסור להתייחד עם ערוה מן העריות וכו' שזה גורם לגלות ערוה, וחזון שפירסה אשתו נדה קודם שיעבול אסור להתייחד עמה וכו' ואם בא עליה ביאה ראשונה ואח"כ נטמאת מותר להתייחד עמה". ומבואר דהחילוק בין בא עליה ללא בא עליה הוא חלוק בעצם איסור יחוד. ולמעשה נפסק בשו"ע סימן כ"ב שהבעל עם אשתו מותר להתייחד ע"י שו"ת שואל ומשאל בין מהדו"ד ח"א סימן י"ז שו"ת תורת חסד (לובלין) ח"ב אבן העזר).

גדר איסור יחוד

מותר לבעל להתייחד עם אשתו בזמן נדתה אם כבר בא עליה פעם אחת שכיון שבא עליה פעם אחת וגם היא עתידה להיות מותרת לו לאחר שבעה קניים אין לחוש פן יתקפחו יצרו לבוא לידי עבירה. וכ"כ הנה"ש בסנהדרין ל"ז ע"א ד"ה התורה העידה וז"ל "דלא אסרה תורה אלא כעין אמו דלא עבידא דמשתייריא אבל נדה סופה ליטרה. אבל בלא בעל אפילו נדה אסורה", וכ"כ הנה"ש בוטוה ז' ע"א ד"ה נדה שהיא כברת וכתב הערוך נר (שם) דאשתו נדה אף שלא בעל אין איסור דאורייתא אלא איסור דרבנן וכ"כ בשו"ת תורת חסד סימן י"ב ס"ק ב', אמנם מדברי (המהר"ם) שם משמע דכל זמן שלא בעל הוא איסור מהתורה.

אולם כתבו האחרונים להיער מאחר שגם נדה כל זמן שלא בעל יש אותו חשש של מכשול מה שידך בזה שאינו דומה לאמו (ולכן להערלי"ג אסור רק מדרבנן הרי הוא דומה לכעין אמו שיש חשש מכשול והאיסור מהתורה? וכתב באבי עזרי סוף הלכות איסורי ביאה דשיטתם דאין איסור יחוד דווקא משום חשש מכשול אלא כל שיש מעשה יחוד זה עצמו מעשה אסור, דמאחר שתייחד עם ערוה הוי כעין קריבה לעריות ומחמת זה לאחוד נאסר, ולכן כל שיש היתר לאיסור דחבר בחומר העבירה לא נאסר קריבה זו ידחוד, וכ"כ הגאון רבי שלמה קלוגר שו"ת טוב טעם ודעת מהדורא ג' סימן ה'.

עקרי הענין

א. מקור העניין. בגמ' ע"ו לו ב וסנהדרין כא ב.אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחזקד רמז ליחוד מן התורה מנין, שנאמר: דברים יג ז.כי יסיתך אחיך בן אמן, וכי בן אב מסית ובן אב אינו מסית, אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו, ואסור להתייחד עם כל שאר עריות שבתורה, שלכן נקט הכתוב "בן אמן", לומר שהבן מצוי אצל האם תדיר, מתוך שהוא מותר להתייחד עמה, ולכן הוא מצוי תדיר עם אחיו בן אמו- יד רמה סנהדרין כא ב ד"ה אמר.. מן האחרונים יש שכתבו שאיסור יחוד נדרש מהכתוב כולו, כי יסיתך אחיך בן אמן או בכך או בתך וגו' בסתר לאמר וגו', שאין דברי המסית אלא בסתר, ומתוך שהוזכרו דוקא אה ובן ובת ולא הוזכרה אחות, למדנו שאין שייך הסתה בסתר אלא באלו שהוזכרו בכתוב, ומכאן שהבת מותרת להתייחד עם אביה, והוא הדין שמותר לאם להתייחד עם בנה, שדין אחד ומשפט אחד להם, פנ"י קידושין שם ע"פ ירושלמי שם, ובהגהות הרד"ל קידושין שם: ק"ו הוא, שאין לו הנאה (לכן הבא על אמו, על סנהדרין קג ב), אבל מכיון שאין היתר זה מפורש בכתוב, אמרו דרך רמז שלמדים היתר יחוד האם עם בנה מלשון "בן אמן". באבות דר' נתן פ"ב ה"ב אמרו: איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו, מכאן אמרו אל יתייחד אדם עם הנשים.

ב. גדר האיסור. האיסור על איש ועל אשה שאסורים זה בזה, שאף האשה אסורה ביחוד, וכל"מ מלשון המשנה קידושין פ ב ומלשון הפוסקים ג"כ מבואר הכי שהאיסור אף עליה, להמצא יחד במקום סתר, שבו אין אחרים שיכולים לראות אותם. וממילא שאסור להתייחד עם ערוה מן העריות מן התורה וראה עוד רמב"ם אסו"ב פכ"ב ה"א; טוש"ע אה"ע"ו כב. א חוץ מאותן עריות שלמדים מהכתוב שמותר להתייחד עמהן, כגון האם עם בנה והאב עם בתו, ודוד ובית דינו גזרו שלא להתייחד אף עם פנויה והיינו בת ישראל שאינה ערוה אמנם היום כל הפנויות הם בחזקת נידות וממילא האיסור להתייחד עמם הוא דאורייתא, ובגזירות י"ח דבר, גזרו אף על יחוד עם גויה.

ג. שורש האיסור. האיסור להתייחד עם עריות, מבואר בגמרא סנהדרין כא ב וע"ז לו ב. שהוא מן התורה. לדעת הרבה ראשונים הרי זה איסור תורה ממש. על תוס' סוטה ז א ד"ה נדה וסנהדרין לו א ד"ה התורה, וכן"מסתמית רש"י ותוס' שבת יג א ד"ה מה, ור"י מלוניל שם, שהוכירו שהוא איסור תורה, ועל שו"ת זכרון יוסף אה"ע"ו סי' יד ושבת של מי שבת שם לתוד"ה ופליגא, בד"ר פדת שבת שם לד' רש"י; תוס' טוך קידושין פא ב (ובשיטת הקדמונים קידושין נקרא תוס' רשב"י, וביוסף אומץ לחיד"א ר"ס כו מבאי כן בשם תוס' כת"י לר"י הוקן), וכ' שלפיכך הולכים בו להחמיר; על האשכול (רצב"א); על פי הראב"ד לתנ"ך אחרי ריש פ"ג; יראה"ש סי' כו (דף כד ב); השגות רמב"ן לסהמ"צ שורש שלישי, וע"ש שא"פ שאמרו שהדרשה היא רמז, בהרבה מקומות נאמר לשון זה על דבר מה"ת; על רבנו יונה סנהדרין שם ובספר היראה; על החינוך מ' קפה ומנ"ה שם אות ב בדעתו; על תוס' הרא"ש סנהדרין שם וקידושין פא ב, וקיצור הל' נדה לתנ"ך ע"ש; על נ"י סנהדרין כו ב (ה ב בדפי הרי"ף) וח"י הר"ן שם; על ריב"ש סי' תכה שהוכיח כמה פעמים בסתם שהוא איסור תורה; אגודה סנהדרין לו א; ס' חרדים פ"ב אות כה; על שו"ת רדב"ן ח"ז סו"ט"י לב; ב"ה אה"ע"ו ר"ס כב שכ"ג מסתמית הטור, ושכ"נ בסמ"ג לאוין קכז, ע"ש, וע"י ב"ח בקו"א שם; על ב"ש סי' קטו ס"ק לד, וע"ש ס"ק כ. ועוד. וכל"מ בגמ' סוטה שם, שלמדים מן הכתוב על סוטה ספק שמותרת להתייחד עם בעלה, ומכל מקום אין בו לאו, ומן התורה אין לוקים עליו, ראה פנ"י קידושין פא א; הגר"א אה"ע"ו כב ס"ק ד; שאיסורו, אפילו אם הוא חשוב מצוה מיוחדת בפני עצמו, אינו אלא לאו הבא מכלל עשה, ראה זוהר הרקיע לרשב"ז עשין אות עה אבל אפשר גם שאינו מצוה מיוחדת, אלא חלק מחלקי איסור גלוי-עריות, ובחקרי לב אה"ע"ו סי' יז סו"ה"ה ולכאורה כתב שאיסור היחוד הוא איסור קל, כאיסור חצי-שעור שאין בו לאו ולא עשה, אלא איסור תורה סתם. ויש שכתבו שהיחוד אסור מהמלה למשה מסיני, שהכתוב שממנו למדו על יחוד אינו אלא אסמכתא

הרב מאיר שולביץ

בעלמא, שהרי פשוטו של מקרא לענין מסית נאמר, ולא לענין יחוד, ולכן אין בו לאו כלל, אף לא לאו הבא מכלל עשה נר מצוה (לר"י שיד) ח"א סי' י אות קסב. ויש מן הראשונים שכתבו שאיסור יחוד העריות הוא מפי הקבלה, ראה רמב"ם אסו"ב פכ"ב סו"ה"ב. וע"י ערוגת הבושם שם ס"ק א וס"ק יח שכ"כ אף בד' תוס' וטור. כלומר שאינו מדין תורה. על סמ"ג שם ולבוש אה"ע"ו ר"ס כב וקהלת יעקב מערכת י סי' קנז . על סמ"ג שם ולבוש אה"ע"ו ר"ס כב וקהלת יעקב מערכת י סי' קנז, וזה שאמרו בו שאסור מן התורה, לא באו לומר אלא שיש לאיסור זה רמז מן התורה הרה"ד סי' רמב, ועל ב"י אה"ע"ו ר"ס כב וב"ש שם ס"ק א והגר"א שם ס"ק ד ורביד הזהב לדברים יג ז. ויש שכתבו שכיון שהסמיכוהו על הכתוב, חמור איסור היחוד משאר איסורים דרבנן, עין יצחק ח"א אה"ע"ו סי' ח אות ד. וע"ש שמשעם זה חששו אף ליחוד עם קרובות ושגזירה קדמונית היא, שכיון שיש לאיסור יחוד סמך בכתוב, ודאי שגזרו עליו קודם שגזרו דוד ובית דינו על לא יחוד פנויה עצי ארזים סי' כב ס"ק ד,

ד. טעם האיסור. בטעמו של איסור היחוד עם עריות, כתבו ראשונים לפי שדבר זה גורם לגלות ערוה, ראה רמב"ם אסו"ב פכ"ב ה"א, וע"ש ר"י ה"כ; סמ"ג שם; החינוך מ' קפה; שו"ע אה"ע"ו כב א, והוא מפתח ומביא לכך, מאירי קידושין פ ב.י. שיש לחוש שמא יתפתו לדבר עבירה, שבמקום שאין בושה באנשים אחרים, יצר הרע מסית אז ביותר, ראה ט"ז אה"ע"ו שם ס"ק ט. על קידושין נשים דעתן קלה, ורש"י וד"ה דעתן, ע"ז כה סו"ט"א מראשונים שיחוד עם שתי נשים הנזכר שם איסורו מה"ת, ועל בינת אדם, שסובר שאיסורו מדרבנן, וכתב שלאיסור מה"ת א"צ ליתן טעם. ויש מן האחרונים שכתבו שהוששים אף שמא יבוא לאונסה, על ב"ה אה"ע"ו שם ד"ה והא בד' הרמב"ם; על ח"מ שם ס"ק טו ולפיכך אף במקום שאין לחוש שהאשה תתפתה, כגון בקטנה שאינה מוסרת עצמה לאביאה, שיש סוכרים שאין לחוש בה שתתפתה, מכל מקום היחוד עמה אסור, רמב"ם וש"ע בקטנה בת שלש, וע"י ב"ה שם וב"ש שם ס"ק טו. ויש חולקים ולדעתם אין לחוש לאונס, בינת אדם שער בית הנשים (על חכמ"א כלל קכו) אות (כו) טז שלא נחשדו ישראל בכך, ועוד, שהוא ירא שמא תפרסם הדבר ותביישנו, ואפשר אף שיענש על כך בינת אדם שם. וע"י ח' הרשב"א (תוס' הרא"ש) ע"ז כה ב ד"ה ואינה, וכן כתבו ראשונים בטעם שמותר להתייחד עם אשה שבעלה בעיר, שהרי זה לפי שאימת בעלה עליה, ואף על פי שטעם זה אינו מועיל לענין חשש אונס בינת אדם שם. ויש שכתבו בדעת ראשונים שהולקים על כל זה, ולדעתם אין לחוש שהאשה תתפתה לעבירה, ואיסור יחוד הוא מפני שאנו חוששים שמא יבוא עליה באונס.דרושה שם סו"ק ד, בדעת שאר מחברים מלבד הראב"ד, וסובר שמותר לכתחילה במקום שאין חשש אונס (וע"י פרישה שם ס"ק י), ועל עזר מקודש שם ס"ה ד"ה בלילה, וכל"כ בערך שי שם ס"ק א לענין יחוד מה"ת, שלא חששה תורה שיתרצו שניהם לעבירה, ואפשר שאף כוונת הדרושה שאין חוששים ששניהם יתרצו, ולפיכך אע"פ שבישראל אין חוששים לפיתוי, בגוי חוששים (ע"פ גוי, שם, ש"ס שחוששים בו לכוך), שבישראל יש לתלות שלפחות אחד מהם לא יתקפו יצרו, אבל הגוי חשוד הוא על עריות. וע"י בינת אדם שם.

ה. אבזרייהו דיגלוי עריות. כתבו אחרונים שהוא נכלל בין אבזריהו של גלוי-עריות, ולפיכך לסוכרים שאף אבזרייהו של גלוי עריות דינם יהרג-ואל-יעבור, אותן נשים שביאתן אסורה ויש בביאתן דין יהרג ואל יעבור, אסור להתייחד עמהן אף במקום סכנה, שאף היחוד בכלל אבזרייהו, ואינו נדחה מפני פקוזה-נפש, כ"כ בזרע אברהם (יצחק) יו"ד סי' (ה) ד סוף דף לו; צור יעקב סי' טז ד"ה אבל; שם אריה אה"ע"ו סי' לג; טוב טעם ודעת מהדו"ק סי' קצב; פסקי תשובה (פיטרקובסקי) ח"א בהנחה לדף יג א; שו"ת מכתם לדוד (ר"י העליר) סי' יב; על עמודי אור סי' צה אות יב: לא ניתנו איסורים אלו לידחות משום רפואה.

הנושאים הנאים

גנוזות

עורך הרב הלל מן

רבי עזריאל הילדסהיימר - אב"ד ו"ר מ ברלין (תק"פ - תרנ"ט)
נערך מכתב ידו

בדין מלקין על הייחוד

אמר רב מלקין על הייחוד ואין אוסרין על הייחוד, פרש"י ואין אוסרין אשת איש על בעלה ממתנת יחוד. אמר רב איש לא אמרן (דמלקין – רשי"י) אלא ביחוד פנויה אבל ביחוד באשת איש לא, שלא תהא מוציא לעו על בניה, פרש"י שיאמרו ראוה שזינתה לכן הלקום (קידושין פ"יא ע"א)

והקשה בפני יהושע אמאי לא מחלק באשת איש עצמה בין יש לה בנים לאין לה בנים דליכא לעו כדמפליג רב גופיה בכה"ג ביבמות פ"ד ע"ב עייב בנטען מן האשה, דביש לה בנים לא תצא מהבעל או מהנטען ואפ"ה באין לה בנים תצא, ועיי"ש שתירץ הדכא לעניין מלקות דהוי רק מכת מרדות דרבנן, וכמו פרש"י, לא פלוג רבנן בלנתנתא דלעולם אין מלקין באשת איש, עיי"ש. ולענין נראה לתרץ ע"פ מה שכתב הבי"ח אבה"ע סי' כ"ב, הובא בביש שם ס"ק ט', דדוקא אותה אין מלקין אבל אותו מלקין, משום דלא שייך בו הואצת לעו, דהא לא ידעינן מי היא המיוחדת. ודייק כן מפרש"י, שכתב שלא תהא מוציא לעו על בניה, שיאמרו ראוה שזינתה לכן הלקום, משמע דדוקא היכא שהלקום לזניהם איכא לעו, אבל אותו מלקין לחודיה, דמאן ידע דבעברה הלקוהו, והי"נ מוכח מפרש"י שם על בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד להלקותו דמסתפי מבעל השתא אסי, אלמא להדיא דאין בעלה בעיר חוששין להלקותו, ואי"כ בעי"כ הא דאין מלקין על הייחוד דאיי"כ שלא תהא מוציא לעו אינו אלא לומר שאין מלקין לעניניה, אבל אותו מלקין על כל פנים, עיי"ש.

ולפי"ז יי"ל בפשיטות, דזוודאי יש כאן שני הפכים לפנינו, מצד אחד מחוייב הביי"ד להעניש עושי הרע (מלקין על הייחוד), ומצד אחר יש לחוס על אשת איש, (ואין אוסרין על הייחוד), ועי"כ הכא כיון דיכולין להעניש בלי לתת לה עונש, ממש"כ הבי"ח דזונו מלקין ע"פ, דלא יצא לעו דמאן ידע דבעברה הלקוהו, לכן מחוייבים אנו להרשיע את הרשע, להלקוהו, בלי לתת לה עונש, אף באין לה בנים, דבכך מתקיימים שני ההפכים. משא"כ בנטען, זדיעינן מי היא הנטענת, אי אפשר להעניש לחצאי רק את הנטען, נדריאה כמשווא פנים, ולכן כדי להרשיע את הרשע, עייכ מחוייבים משפט שניהם להוציאם זה מזה. כנלענ"ד נכון.

וע"י טוטו"ד שם באורך, אם לגבי האשה אומרים שתעבור ולא תהרג, כדניה לגבי ביאת איסור, שהיא רקע עולם, ומכל מקום להצלת כלל ישראל, פשוט שמותר להתייחד. שאף גילוי עריות ממש מותר לצורך זה. ראה שו"ת מהר"ל דיסקין קו"א סי' ריב, ושם דן באשה, אבל משמע שמותר אף אם אין להתיר לה הביאה לצורך ההצלה, ולפי"ז נראה שאף לאיש מותר ויש שכתבו שאיסור יחוד נדחה מפני פיקוח נפש, וע"י הגהות זר זהב שעל או"ה כולל טז אות א, וע"י עיני יעקב שעל עין יעקב סנהדרין פ"ב אות לד, שמשום סכנה התירו לדוד להתייחד עם אבישג, ובטעם הדבר יש מן האחרונים שלדעתם אין אומרים יהרג ואל יעבור אלא דבבר שיש בו לאו מן התורה, אבל יחוד אין בו לאו, שאין בו אלא לאו הבא מכלל עשה, שחשוב כעשה לענין זה, או שאינו אסור אלא מפי הקבלה ציץ אליעזר ח"ו סי' מ פ"א אות יב ויג.. ויש חולקים על כל זה, וכתבו שיחוד אינו בכלל אבזרייהו של גלוי עריות, שדוקא דבר שיש בו משום תאוה והנאה מן הערוה הוא בכלל אבזרייהו, אבל יחוד אסור אפילו כשאינו קל, והאשה וראה את האשה ואינו מדבר עמה ואין לו שום הנאה ממנה, ויש שנתנו טעם אחר שאינו בכלל אבזרייהו, לפי שהכתוב שממנו למדים איסור יחוד, כי יסיתך וגו', אינו אמור בפרשת עריות. הגהות זר זהב שם, ומשמע שר"ל שיחוד אינו אסור משום ערוה .

חדר הנשיא שנמצא לפתרון לייחוד

מאורע מופלא המוכיח עד כמה יש ליהרהר מהייחוד והצניעות, ניתן ללמוד מימינה האחרונים של הרבנית הצדקנית שכל ימיה היו מופת לצניעות הרבנית מרים מן ע"ה, אשת הגאון רבי מרדכי זצוק"ל.

בשל אירוע רפואי הוצרכה ליסוע לניו יורק בראה"ב, והם פנו לעבר בית החולים 'אבני' לביצוע הניתוח, אחד ממכריהם שח בפניהם ששעות ספורות קודם הגיעה, נותח אדם אחר בניתוח וזה לשל הרבנית, הניתוח עבר בהצלחה רבה והחולה החל להתאושש במהרה, כך שהכל קיוו כי אכן יהא זה גם גורלה של הרבנית.

אולם חששותיה של הרבנית לא פסקו, משעות ספורות קודם הגיעה, נותח אדם אחר בדרך ללא מוצא, ותחושות קשות ליוו אותה עד לביצוע הניתוח.

אחר סידרת הבדיקות הכניסו אותה לחדר ההרדמה, שם נכחו אוהה עת חולים נוספים, כשילון ד"ק הפריד בין המיטות. משראתה הרבנית בקומפס של גברים בחדרה, סירבה בתוקף ליכנס לחדר זה, באומרה שאינה מוכנה להיות בחדר אחד עם גברים, כל ההסברים על כך שרבים גדולים התאשפזו כך, ואל הסברי הרופאים כי ישנם וילונות סגורים וכו', לא הועילו מאומה, הרבנית הייתה נחרצת בדעתה:

- "וא שאכנס לחדר שאיני יודעת שיש בו גברים, שאשאלך בביתך, על גדר הצניעות והייחוד איני מתפטרת כלל ועיקר..."

ככל שניסו לדבר על לביה כך נחרצות הייתה גדולה יותר, הרופאים עמדו משתאים לנוכח גבורת הנפש של האשה העומדת דקות ספורות לפני ניתוח קשה בראשה, לאחר סידרת בדיקות ארוכה ומתישה, אך משראו כי ברירה אחרת אין, התכנסו צוות ההנהלה של בית החולים לטכס עצה באשר לפעולתם.

אחר דין ודברים משמלא נמצא פתרון לדבר, ולנוכח גבורתה שהפגימה את אנשי בית החולים שכנחו בקירבתה, הוחלט על צעד יוצא דופן ונדיר.

בבית החולים קיים חדר ניתוח מיוחד המיועד עבור נשיא ארה"ב, אשר במקרה ומתרחש לו דבר מה הוא מקבל את החדר המיוחד, שם ממוקם מכישר מלא, ובו הוא שוהה לבדו עם כל הנוחיות, ומשראו לו אין ברירה אחרת, החליטו להעניק לה את חדר הנשיא שם תעבור את הניתוח, והיא משמעה על כך שיערך לה הניתוח בחדר לבדו, ניאותה לכן והסכימה לביצועו.

הדבר גרם לקידוש שם שמים גדול אצל כל סובביה ששמעו על המקרה המיוחד, ועל התעקשותה של הצדקנית שלא לסטות כמלא הנימה מכללי ההלכה הצרופה.

הכתוב בבתיחה לפרשת עריות: 'וזהו מאמר התורה, כי עריות נפשו של אדם מחמדתם... לכן אמר: שלא תדמו כי הוא קשה לקיים ובולתי אפשרי לטבע הגוף לקיים דבר זה, לכן אמר ליה: איני ה' אלוקיכם', שאני הוא בוראכם ויודע טבעכם ומוסדות מוג גופכם, כי לא כבד הוא להתאפק בעד התאוה ולתת רסן להחמדה'.

הדבר הוא בדינו, הוא בהחלט בר השגה. אל ייפול רוחנו. אל נרים ידיים מראש ונתמסר ח"ו לצעת היצר הרע המצפה להכשילנו. זו מלחמה וצריך להיערך אליה. צריך ללמוד ולהכיר את מצימות האויב. לייצר מערכי התראה לבנות קווי הגנה.

נלחם ביצר הרע ונצליח ואין לך אדם מאושר כמי שכניע את יצרו ואין לך שרר גדול מהמיינע למי שעמד בניסיון. נתייצב מול היצר וחיילותו נקרא ונאמר: 'עוצו עצה ותפיר דברו דבר ולא יקום כי עמו קלי'.

'שמור מרחק'

נחלקו ראשונים בחומרת האיסור המוטל על איש ואישה שלא להתייחד אם הוא מדאורייתא או מדרבנן. איסור ייחוד הוא אחד מההרחקות שקבעו כדי להרחיק את האדם מהעבירה.

באיסור שלא ילבשו הנשים מלבושי אנשים כתב בספר החינוך: 'משורשי המצווה להרחיק מאומתנו הקדושה דבר ערוה וכל ענין וכל צד שיהי הכשילון באותו דבר מצוי מתוכו וכעניין שאמרנו ז"ל על דרך משל שאלוקינו שונא זימה הוא כלומר שלאהבתנו והרחיקו מן הזימה שהוא ועשנה ולא מותר וייחך לב האדם ומדיחו מדרך טובה ומחשבה רצויה לדרך רעה ומחשבה רצויה לדרך רעה ומחשבה של טעות ואין ספק כי אם ישים מלבושי האנשים והנשים שווים יתערבו אלו עם אלו תמיד ומלאה הארץ זימה'.

למדנו כאן את יסוד עניין ההרחקה, שמירת המרחק מהעבירה. התורה לא ציוותה אותנו דבר שלא נוכל לעמוד בו. כל התורה כולה היא ברט שמירה היא לא ניתנה למלאכי השרת. והלא מקרא מלא דיבר הכתוב: 'כי המצווה האת אשר אנכי מצווך היום לא נפלות היא ממך ולא רחוקה היא אל בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו שהוא ועשנה ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבור לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אותה ועשנה כי קרוב אלך הדבר מאד בפך ולבבך לעשותו'.

נותן התורה ידע את נפש בראויו ולא דרש מהם את שלא היה בכוחם לבצע. התורה ירדה לעומק חולשתו של האדם והבינה כי לא די באיסור שאסרה ומן הצורך להוסיף סיני. כי לולי זאת עלול לפעמים האדם להכניס את עצמו למצבים שהם כמעט ולא יוכל לעמוד ביצר.

החובה ליצור מרחק מוטלת על האדם עצמו. אתה יודע שעליך להיזהר בכשרות המאכלים שאתה אוכל. ברור שאם תקבע מקום מורוץ במקום מרוחק שאין בו יהודים שומרי מצוות מקום שלא תמצא בו מאכלים בהכשר ברור כי אל לך לגור במקום כזה שהרי לא תעמוד ביצרך. יהיה קשה לך להתנור מאכלת בשר ותבוא למצוא לעצמך היתרים. ואם וכאשר תיכשל ח"ו אתה אפילו עלול לראות את עצמך כאנוס, בו בזמן שבעצם פשעת בכך שבתרם מקום כזה למגורו. כי היה עליך לשמור מרחק.

חובת שמירת המרחק נחשבת כלכל יסוד בחיינו של האדם. תמיד ידע האדם כי אינו יכול להתמודד עם אריה או דב טורפים ולכן נמנע מלכתילה מכניסה אל היער. הוא ידע שכניסה לעימות עם חיה גדולה טורפת היא למעלה מכוחותיו. ההחלטה אם להיכנס למעבה היער אם לאו היא בחירה שלו היא בכוחו ובידו.

כל אחד יודע עד כמה מסוכנת השהיה בתוך מערבולת מים בים. זוהי מלכודת מת. החכם נוהר שלא להתקרב אל המערבולת, אם הוא יודע היכן היא נמצאת, כי אז ההחלטה להתקרב למקום המסוכן בידו, בשליטתו. ולעומת זאת, הפשידות בתנאי מערבולת סוחפת אינה תמיד בשליטתו.

הצו 'שמור מרחק מהרכב שלפניך' נחשב כחובה אלמנטארית של כל אוהו הגה. הוא נחשב גם כעילה היוגנית לחיוב נהג שפגע ברכב שלפניו, גם אם זה עצר עצירת פתאום ולא הותיר יכולת תגובה לנהג שמאחור. כי אפשרות של עצירת תפע היא דבר שאתה צריך ואמור לצפות פנאי ומושב. בדיוק כמו האפשרות שדוב אורב ביער.

על כגון דא אומר השכל הישר: "הוא ליה לאסוקי אדעתיה". היה לו, לנהג שמאחור, להעלות על דעתו כי תתכן עצירה פתאומית של הרכב שלפניו והיה עליו לנסוע בהתאם להתאם מרחק הולם ומהירות הולמת. ואם לא עשה זאת, הרי שהוא פושע.

יתכן והוא לא פושע על עצם הפגיעה. אבל עצם הפגיעה, משקרתה, אינה בשליטתו. מה שהיה באפשרותו זה למנוע את התאם שהביאו לפגיעה. הסייגה בתנאים שאינם הולמים נחשבת כפשע. לפעמים כפשע מחריד, הגורם לאיבוד נפשות, רחמנא לצלן. כי היה עליו לשמור מרחק.

ניתן להתקיים גם בעולם שבו חיות טורפות, ניתן לרוחץ בים שבמרחבו יש מערבולות אדירות, ניתן לנסוע בכביש מהיר כשלפניך מסוכנות נוסעות. אבל זה לא פותר אותך מהחובה לשמור מרחק לול להיכנס לעולם הסכנה.

יהודי שומר תורה ומצוות יכול לחיות ולהתקיים בעולם שבו ישנם רח"ל אטליוס עמוסים ולייפה בידך אחרי ובו עיירות שבהן לא ניתן לקיים מנין יהודים. חובתו של היהודי לדעת כי במקומות מסוימים אורבת הסכנה ולא כדאי לו להתקרב אליה. אם הוא גר במקום שבו אין יראת אלוקים, אל לו לטוען כי מצוות אלו ואלו היו למעלה מהישג ידו וכי איסור כזה או אחר יצא אצלו מכלל שליטה. כי מי התיר לו להתגורר שם? מי התיר לו להיכנס למקום סכנה. ואם ח"ו התקרב ונפגש 'איהו דאזיק אנפשיה' הוא הזיק לעצמו.

'יצא דעירותו' יצר הרע המושך את האדם לדבר ערבה הוא חזק ביותר. מאז ימות עולם ועד ימינו אנו. ועם זאת, התורה צויתה והזהירה אותנו על כך. משמע שכל מה שהיה בידך אדם. בכוחו לגבור על תאוותו ואף להיות קדוש עליון.

כך מבאר רבנו מאיר שמחה הכהן זצ"ל במשך חכמה את הביטוי 'איני ד' אלוקיכם'

מידה כנגד מידה - בבלבול השטן

בפרשתנו (ג, ז) "כי יסיתך אחיך" וגו'. כתב האור החיים הק"ה שבפרשה זו רמזו הערה גדולה באופני ההסתה הנקרא לאדם מהיצר הרע, שמסית את האדם מיום היותו בעולם, וכאומרו ז"ל (סנהדרין צא). בסוק (בראשית ז, ד) לפתח חטאת רובץ והוא מסית לאדם להרע, עייש באריכות.

הנה מלחמת היצר אינו מהדברים הקלים, וכמאמרם ז"ל (סוכה נב) יצורו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקבי"ה שעוור לו אינו יכול לו. ברם, גי עצות נתנו לנו חז"ל האך לצח את היצר, וכדשנינו בגמי ברכות (דף ה) לעולם יריוני אדם יצר טוב על יצר הרע וכי נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, ואם לאו יקרא קריאת שמע אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה.

ידוע ומפורסם קושיית העולם אם אנו רואים שהעצה השלישית של יזכיר לוי מפלת כל כך בלב האדם יותר מלימוד התורה וקריש, מדוע לא יעשה תיכף ומיד - כשיצרו מנוחה?

הרבה תירוצים וביאורים נאמרו במדוכה זו, אף אנו נביא מהלך נפלא שאמרו הגה"ק בעל ההפלאה זצ"ל עפ"י מה ששמע לפרש ביאור מחודש בייזכיר לו, דבפשוטו למדים שזכיר לו האדם לעצמו - את יום המיתה ובה יתעורר בתשובה, אמנם יש שפירשו יזכיר לו - להיגר את יום מיתתו הקרובה לעתיד לבוא, כמאמרם ז"ל (סוכה נב) "לעתיד לבוא מביאו הקבי"ה ליצר הרע ושחטו" ובכך יחלישנו עד כאן דבריהם.

ובהו מבורך שפיר - אומר הגה"ק הפלאה - מדוע לא אמרו בתחילה את העצה של יזכיר לו, שכל זמן שהאדם יכול עדיין להתגבר על יצרו בכח התורה שלומד אין גינעו לצפון ד"ר מיתה, כיון שעשה עבודתו כמצווה ולכן נברא.

אמנם כשהוא מתגבר על האדם קשה שהוא עושה בתורה שלא כדת הוא שושה, וחורג מקום מעבדותו, וחסר אמר ה' "בראתי יצהר" בראית לו תורה תבלין" ואז יזכיר לו האדם יום מיתתו שלעתיד לבוא ובהו יכניעו (פנים יפות סי"ב ב' בתצא).

עצה זו- להזכיר לשטן את יום מיתתו שלעתיד לבוא, משתמשים אנו בה, בבסה ליום חגיגי - ביראש השנה, וכמאמרם ז"ל (ריה טז) למה תוקעין ומריעין שחך עומדים ותוקעין ומריעין כשהו יושבין כדי לערוב השטן, ובהושי הביאו דברי הירושלמי כד שמע קל שפירא זימנא דחדא בחיל ולא בחיל [כששמע השטן קול השופר בפנס הראשונה נבהל הוא במקצת], וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפורה דיתקע בשופר גדול, ומטא זימניה למתבלע [כששמע קול השופר] בשנית מנתבל ואומר ודאי שופרו של משיח הוא והנה הגיע קיצי שיחשטנו מן העולם], ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטרוגא [ומתערבבת שכלו ואין לו פנאי וישוה הדעת לקטרוג] עכ"ל.

ולכאורה אינו מובן כלל בדרך הטבע שהשטן יתבלבל, דהרי השטן מלא תחבולות ומשטה את כל באי עולם, ואיך נטשה וטעה כל כך עד שתבלבלו וחושב דמטא זימניה למתבלע?

ואמר בזה הגה"ק רבי יואל טייטלבוים מסאטמר זצ"ל מהלך נפלא, ידוע דמה חידתו של הקבי"ה למדוד לאיש כמידתו מדה כנגד מדה. ולכן לפי שהשטן מטעה את ישראל בהעו"ו מידה כנגד מידה מטעה אותו ה', כמו שפירש מן הבעש"ט הק"י זצ"ל מאמרם ז"ל (שבת עה). שחט משום מאי מחיוב משום צובע, וכתבו ה'תוספות' שם שאחש דעלמא קאי, וביאר דשוחט דעלמא רומי על השטן, ושואלת הגמי משום מאי מחיוב לעתיד לבוא, והלא לך נברא להטעות את הבריות ולהסיתם לרע, ומתוצאת הגמי "משום צובע" פירוש שהוא מראה פנים לומר על עבירה שהיא מצוה, והבריות טועים אחריו וחושבים כי מצוה הם עושים, ועל זה לא נצטווה דפח"ח.

ולכאורה באמת קשה מאוד להבין איך השטן הוא כסיל שונה באוולותו בעת 'תקיעת שופר' בכל שנה ושנה לחשוב שמגיע קיצו?

אלא דבאמת אין זו טעות בדרך הטבע, כי אם סגולת מצות שופר, להטעות את השטן ולבלבלו לחשוב שקול שופרו של משיח הוא שומע והגיע עיתו אשר יעמוד בו למשפט לפני ריבון העולמים.

ומסיים: "וזהו מן הניסים הנסתרים שהקבי"ה מנהיג בהם את עולמו, שכל ידי מצות שופר יתבלבל השטן" עכ"ל. ועוד שדברי הגמי נפלאים בענין זה (דברי יואל פרי אחר, צו).

פוטו סטודיו	גל פז-רשת למוסיקה ירושלים-ב"ב-חיפה	פוטו ציון צילום אירועים, מצלמות וסטודיו	אחים הקר רשת בשר למהדרין
בחסותם האדיבה של בעלי עסקים תומכי תורה לברכה, הצלחה וכו"ו			
צבי ורצברגר בית האגריה	המגעול הנאמן זאב הורוביץ דלתות פלדה ומפתחות	רבי יצחק בן ר' אליהו ואסתר זר	לעילוי נשמת

